

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่มีคุณภาพย่อมจะส่งผลให้ประเทศนั้นมีการพัฒนาได้ดี การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับเดียวที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน เพราะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับมวลชนมากที่สุด ที่ชนในชาติมีโอกาสได้รับมากกว่าการศึกษาระดับอื่น ๆ รัฐบาลทุกสมัยได้ให้ความสำคัญต่อการประถมศึกษาเป็นอย่างมาก โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เพื่อพัฒนาให้เยาวชนของชาติอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศได้มีความรู้ความสามารถ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 1) ได้กำหนดภารกิจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 ประการ คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานธุรการการเงินและพัสดุ การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน จากภารกิจการบริหารงานทั้ง 6 ประการ การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลัก ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนงานวิชาการ ดังนั้น งานวิชาการจึงนับว่าเป็นหัวใจของการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะผลการจัดการประถมศึกษาเป็นเช่นใดขึ้นอยู่กับการทำงานของโรงเรียนเป็นสำคัญ การปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้น จะต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตร ทั้งด้านคุณภาพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสาธารณสุข โดยมีปัจจัยหลายด้านในโรงเรียนเป็นสิ่งสนับสนุนส่งเสริม เช่น ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร ภารโรง คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง หรือ ด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ ระบบการบริหาร เป็นต้น แต่ปัจจัยดังกล่าวมานั้นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การศึกษาระดับประถมศึกษาประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2532 : 18) ได้วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการบริหารหลักสูตร ไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร ให้ความสนใจงานบริหารมากกว่างานวิชาการไม่ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร ขาดการติดตามผลและควบคุมดูแลการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร ไม่ส่งเสริมให้ครูมีโอกาส เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เทคนิควิธีการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน สามารถนำแนวคิดในการพัฒนางานด้านวิชาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง เพื่อความสำเร็จของโรงเรียน
2. ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายในการบริหารงานวิชาการได้ตรงกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2542

ขอบเขตของการวิจัย

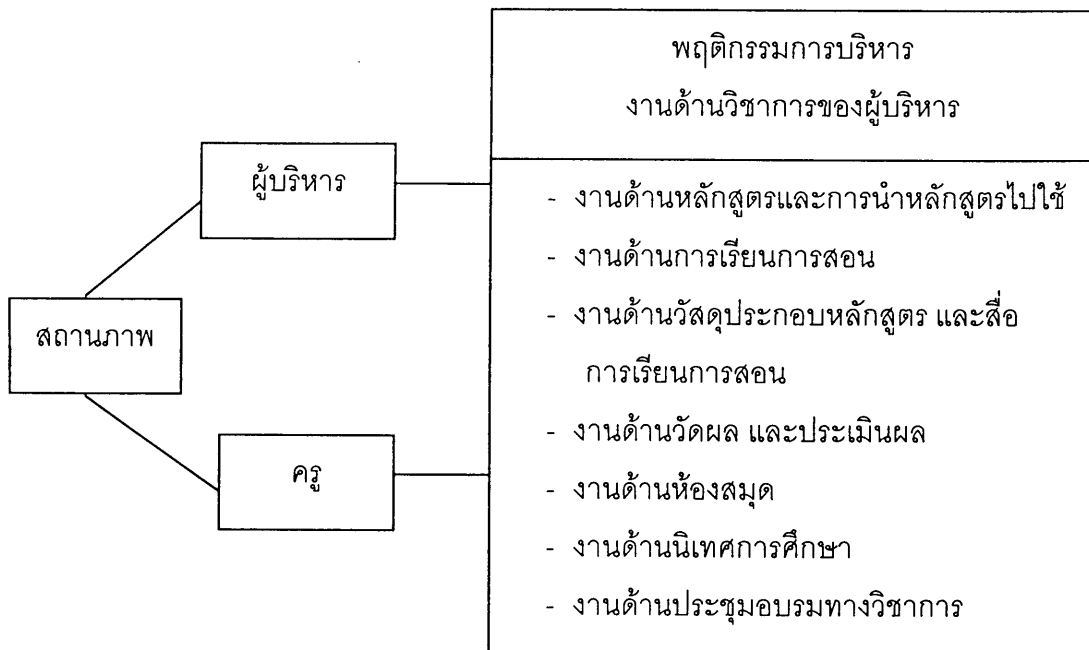
1. การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยศึกษาตามขอบข่ายงานวิชาการ 7 งาน ได้แก่

- 1.1 งานด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้
 - 1.2 งานด้านการเรียนการสอน
 - 1.3 งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน
 - 1.4 งานด้านวัดผล และประเมินผล
 - 1.5 งานด้านห้องสมุด
 - 1.6 งานด้านนิเทศการศึกษา
 - 1.7 งานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ
2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2.1 ประชากร คือผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 - 2.2 ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
จำนวน 25 คน
 - 2.3 ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
จำนวน 831 คน
 - 2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด จำนวน 289 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
- 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 3.1.1 สถานภาพจำแนกออกเป็น
 - 3.1.1.1 ผู้บริหาร
 - 3.1.1.2 ครูผู้สอน
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 7 งาน คือ
 - 3.2.1 งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
 - 3.2.2 งานด้านการเรียนการสอน
 - 3.2.3 งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
 - 3.2.4 งานด้านวัดผลและประเมินผล
 - 3.2.5 งานด้านห้องสมุด
 - 3.2.6 งานด้านนิเทศการศึกษา
 - 3.2.7 งานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ตามขอบข่ายงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 7 งาน

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังแสดงในแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

จากภารกิจในงานวิชาการทั้ง 7 งาน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสูงสุดในการจัดดำเนินการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในสังกัดใด มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักจะได้รับการพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจงานด้านวิชาการเป็นพิเศษ

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ครั้งนี้ ศึกษาจากแบบสอบถามพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ถือว่าคำตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและครูใน โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตรงกับสภาพจริง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมการบริหารงานทั้ง 7 งานของผู้บริหารโรงเรียนในภารกิจงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติต่อไป

1.1 งานด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้้นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับมวลประสบการณ์ หรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

1.2 งานด้านการเรียนการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้ นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับกิจกรรมที่ครูและนักเรียนกระทำร่วมกันตามแนวทางของหลักสูตร

1.3 งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ ชี้ นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการเตรียมหนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ หรือ วิธีการต่าง ๆ ที่โรงเรียนใช้จัดการเรียนการสอน

1.4 งานด้านวัดผล และประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้ นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลประเมินผล

1.5 งานด้านห้องสมุด หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้ นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการจัดสถานที่ที่รวบรวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์

1.6 งานด้านนิเทศการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้ นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการจัดกระบวนการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกันในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.7 งานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้แนะ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การศึกษาต่อ หรือ การศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความสามารถของครู

2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรประถม ศึกษา พ.ศ. 2542 อย่างมีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภท สามัญศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2545

4. โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนนักเรียนใน ระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

5. ครูผู้สอน หมายถึง ครูฝ่ายปฏิบัติการสอน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน ให้ทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น หรือหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ของโรงเรียน หรือครูปฏิบัติการสอน ที่รับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียน

6. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหมายรวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่งด้วย